

Protokół

4. posiedzenia, III. sesyi, IV. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 9. czerwca 1880.

Początek o godzinie 10. minut 30 rano.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Ludwik hr. Wodzicki.

Sekretarze: Czaykowski Alfons, Jasiński Józef, Stadnicki Jan i Turzański.

Obecnych posłów: 114.

Ze strony Rządu: Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 3. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż nie podniesiono przeciw niemu żadnego zarzutu.

Izba udziela posłowi Dzeduszyckiemu Wojciechowi urlopu 10 dniowego, posłowi Milieskiemu urlopu 3 tygodniowego, posłowi Zamoyskiemu 4 tygodniowego urlopu a posłowi Siemieńskiemu urlopu na czas nieograniczony.

Marszałek zawiadamia Izkę, że udzielił posłowi Koziebrodzkiemu urlopu na 8 dni.

Marszałek zawiadamia Izbę, że ukonstytuowała się komisya drogowa, która wybrała przewodniczącym posła Jaworskiego, zastępcą przewodniczącego posła Mycielskiego, a sekretarzem posła Abrahamowicza; komisya petycyjna która wybrała przewodniczącym posła Golejewskiego, zastępcą przewodniczącego posła Czaykowskiego Jana sekretarzem posła Lenartowicza a zastępcą sekretarza posła Wolfartha; komisya bankowa, która wybrała przewodniczącym posła Bauma, zastępcą przewodniczącego posła Jaworskiego a sekretarzem posła Pilata.

Sekretarz poseł Czaykowski Alfons czyta odezwę Izby radnej c. k. Sądu krajowego karnego z dnia 12. czerwca 1880 l. 8458 następującej treści:

Tutejszo sądową odezwą z dnia 29 maja b. r. l. 3900 zostało zawiadomione świetne Prezydum Wydziału krajowego o wprowadzeniu śledztwa wstępnego przeciw posłom sejmowym pp. Se-

werynowi Smarzewskiemu i Edwardowi Simonowi o zbrodnię oszustwa z § 197, 201 lit. d) u. k. W odezwie powyższej zostały szczegółowo podane fakta mające stanowić przedmiot śledztwa karnego.

Ponieważ obecnie od dnia 8 czerwca b. r. rozpoczęła się sesja Wysokiego Sejmu, dlatego wskutek uchwały, na dniu dzisiejszym zapadłej, zawiadamia się także i Wysoki Sejm o wprowadzeniu śledztwa wstępnego przeciw pp. Sewerynowi Smarzewskiemu i Edwardowi Simonowi o zbrodnię oszustwa.

Jednocześnie uprasza się uprzejmie o oświadczenie w myśl ustawy z 3 października 1861 r. Nr. 98 D. u. p. i ustawy z 18 stycznia 1874. Nr. 8 D. u. kr. co do prowadzenia tego śledztwa w czasie trwania sesji Wysokiego Sejmu.

Co do p. Seweryna Smarzewskiego, który jest także posłem do Rady państwa, to nadmienia się, że na żądanie Prezydium Rady Państwa prowadzenie śledztwa przeciw temu posłowi wstrzymane zostało, i że zatem Izba radna w myśl ustawy z 21 grudnia 1867 Nr. 141 D. u. p. dopiero po rozpoczęciu dalszych posiedzeń Rady państwa będzie w możności uczynić tamże żądanie co do dalszego prowadzenia śledztwa. — Z Izby radnej c. k. Sądu krajowego karnego. — We Lwowie dnia 12/6 1880. — Zastępca przewodniczącego Izby radnej Mogilnicki w. r.

Poseł Golejewski wnosi, ażeby odczytane pismo Izby radnej c. k. Sądu kraj. karn. odesłać do komisji prawniczój.

Poseł Zyblikiewicz wnosi, ażeby ten przedmiot traktować jako nagły i wnosi wybór komisji ad hoc z 5 członków złożonój, wybrać się mającój na końcu dzisiejszego posiedzenia i komisją tę uwolnić od wszelkich formalności przewidzianych regulaminem sejmowym.

Marszałek otwiera rozprawę nad nagłością.

Po przemówieniu posła Golejewskiego przeciw wybraniu osobnój komisji i posła Zyblikiewicza za wnioskiem nagłości uchwała Izba nagłość.

Następuje rozprawa nad wnioskiem posła Zyblikiewicza co do wyboru osobnój komisji.

Po przemówieniu posła Splawińskiego za przydzieleniem rzeczzonego przedmiotu komisji prawniczój a posła Krukowieckiego za wnioskiem posła Zyblikiewicza, odrzuca Izba wniosek posła Golejewskiego 45 głosami przeciw 43, a uchwała następnie wniosek posła Zyblikiewicza.

Sekretarz p. Czaykowski Alfons czyta pismo Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 5 czerwca 1880 l. 5639/pr., którym składa do łaski marszałkowskiej zamknięcie rachunków funduszów indemnizacyjnych za rok 1878 i 1879.

Marszałek oznajmia, że z tém przedłożeniem rządowém postąpi według regulaminu.

Sekretarz poseł Czaykowski Alfons czyta spis petycyi od Nr. 61 do 92, przydzielonych przez Marszałka następującym komisjom :

Nr. 61 komisji budżetowój — Nr. 62 komisji budżetowój — Nr. 63 komisji drogowój — Nr. 64 komisji budżetowój — Nr. 65 komisji budżetowój — Nr. 66 komisji budżetowój — Nr. 67 komisji petycyjnej — Nr. 68 komisji petycyjnej — Nr. 69 komisji drogowój — Nr. 70 komisji drogowój — Nr. 71 komisji budżetowój — Nr. 72 komisji administracyjnej — Nr. 73 komisji budżetowój — Nr. 74 komisji petycyjnej — Nr. 75 komisji budżetowój — Nr. 76 komisji budżetowój — Nr. 77 komisji prawniczój — Nr. 78 komisji gminnej — Nr. 79 komisji drogowój — Nr. 80 komisji budżetowój — Nr. 81 komisji petycyjnej — Nr. 82 komisji prawniczój — Nr. 83 komisji prawniczój — Nr. 84 komisji budżetowój — Nr. 85 komisji budżetowój — Nr. 86 komi-

syi budżetowej — Nr. 87 komisji prawniczej — Nr. 88 komisji prawniczej — Nr. 89 komisji drogowej — Nr. 90 komisji prawniczej — Nr. 91 komisji petycyjnej — Nr. 92 komisji administracyjnej.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o stanie funduszków krajowych za lata 1877, 1878, 1879 i 1880. Sprawozdawca poseł Wereszczyński oświadcza, że w sprawozdaniu na str. 6 zamiast 1876, 1877, 1878, 1879 i 1880 czytać należy rok 1877, 1878, 1879 i 1880, wnosi odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej, co Izba uchwala.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1881. Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej, co Izba uchwala.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o potrzebie podwyższenia kredytów w niektórych rubrykach preliminarza funduszu krajowego na rok 1880. Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłać to sprawozdanie do komisji budżetowej, co Izba uchwala.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku posła Abrahamowicza z projektem ustawy drogowej. Poseł Abrahamowicz uzasadnia swój wniosek i prosi o odesłanie go do komisji drogowej, co Izba uchwala.

Sekretarz poseł Jasiński Józef czyta pismo prezydyum c. k. Namiestnictwa dnia 12 czerwca 1880 l. 5917/pr., którem składa do łaski marszałkowskiej preliminarz funduszków indemnizacyjnych na r. 1880.

Z porządku dziennego następuje wybór komisji gminnej z 12 członków.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów: Bielińskiego, Gorayskiego, Jasienickiego, Krasiciego, Lityńskiego, Maxa i Onyszkiewicza.

Następuje wybór komisji edukacyjnej z 9 członków.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów: Kaczałę, Rożankowskiego, Scipiona, Wasilewskiego, Wolańskiego M., Słoneckiego i Krukowieckiego.

Marszałek przerywa posiedzenie aż do ukończenia skrutynium.

Po przerwie ogłasza poseł Towarnicki wynik skrutynium wyboru komisji gminnej.

Głosujących było 106 posłów.

Absolutna większość 54 głosów.

Zostali wybrani posłowie: Dunajewski 106, Dzeduszycki Wojciech 55, Fruchtmann 86, Grocholski 106, Hoppen 106, Kamiński Ignacy 105, Korzyński 96, Lenartowicz 93, Max 86, Mycielski 81, Popiel Paweł 59, Smarzewski 63.

Poseł Wolański Mikołaj ogłasza wynik wyboru do komisji edukacyjnej.

Głosujących było 84 posłów.

Absolutna większość 43 głosów.

Zostali wybrani posłowie: Ks. biskup Dunajewski 43, Liske 76, Majer 84, Małecki 84, Paszkowski 52, Sawczyński 79, ks. biskup Stupnicki 77, Szujski 84, Tarnowski Stanisław 52.

Następuje wybór komisji ad hoc 5 członków.

Na skrutatorów powołuje Marszałek posłów: Romanowicza, Goldmaua, Krasieckiego, Radzikiewicza, Madeyskiego, Wernieckiego i Łosia.

Marszałek przerywa posiedzenie aż do ukończenia skrutynium.

Po przerwie ogłasza poseł Madeyski wynik wyboru do komisji ad hoc z 5 członków.

Głosujących było 110, absolutna większość 56 głosów.

Wybrani zostali posłowie: Zyblikiewicz 108 głosami, Kowalski Bazyli 98, Czerkawski 78, Gołejewski 88 i Czartoryski 77.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie ustawy budowniczey dla gmin miejskich: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów i Żółkiew.

Sprawozdawca poseł Czaykowski Jan czyta sprawozdanie komisji z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący przez Wydział krajowy za liczbą sejmową 5/1880 przedłożony projekt ustawy budowniczey dla wymienionych w nim miast i miasteczek:

„U s t a w a

z dnia . . . . . zawierająca przepisy budownicze dla gmin miejskich: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów i Żółkiew.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Gminom miejskim: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów i Żółkiew, nadaję załączoną ustawę budowniczą.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ustawa budownicza

dla gmin miejskich: Biała, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Śniatyn, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów i Żółkiew.

Rozdział I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§ 1.

Budowy wymagające konsensu w ogóle.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku takich zmian, które wpłyną na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne, lub na prawa sąsiadów, potrzebném jest pozwolenie zwierzchności gminnej (konsens).

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowie wykonywane na cele publiczne kosztem państwa, kraju, powiatu lub kosztem funduszu publicznego.

Przy budowlach tego rodzaju należą do zakresu działania gminy tylko czynności co do oznaczenia linii regulacyjnej i poziomu, wysłuchania sąsiadów i innych interesantów i wykonywania policyi bezpieczeństwa podczas prowadzenia budowy.

§ 2.

Roboty szczegółowe wymagające konsensu.

W szczególności wymagają konsensu w § 1 przepisanego następujące roboty :

- a) Dobudowanie nowej części do istniejącego budynku.
- b) Budowa studzien i piwnic.
- c) Budowa nowych lub zmiana istniejących kanałów, ścieków, jam kloacznych, wychodków i zbiorników na wodę lub nawóz.
- d) Budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów.
- e) Przeistoczenie pomieszczeń na sklepy, szopy, warsztaty, budynki gospodarskie lub łazienki i odwrotnie.
- f) Przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania.
- g) Wyprowadzenie lub zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ścian.
- h) Zmiana frontu od ulicy.
- i) Wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim i urządzenie wystawy sklepowej.
- k) Przeistoczenie lub podwyższenie dachu.
- t) Zmiana powały, belków, wiązań, sklepień i t. d.
- m) Stawianie słupów żelaznych, kamiennych lub drewnianych przy ulicy albo placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł i t. d.) nad gzymsami okapowymi.
- n) Wszelkie roboty połączone z wykopami ziemnymi.

o) Odgraniczenie i odgrodzenie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

§ 3.

Pomniejsze zmiany.

Pomniejsze zmiany w istniejącym budynku, które nie należą do rzędu robót w § 2 wymienionych, nie wpływają na trwałość budynku, jego bezpieczeństwo od ognia lub warunki sanitarne, wreszcie nie dotyczą praw sąsiadów, mogą być wykonane bez konsensu, jeżeli zwierzchność gminna, którą strona interesowna ma o tém naprzód pisemnie uwiadomić, nie oznajmi do trzech dni, że do wykonania zamierzonych zmian potrzebny jest jej konsens.

Przeciw orzeczeniu zwierzchności gminnej, uznającemu potrzebę konsensu, rekurs niema miejsca.

§. 4.

Bez uwiadomienia zwierzchności gminnej (§. 3) mogą być wykonane tylko roboty mające na celu utrzymanie budynków w dobrym stanie, a w szczególności zewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa drzwi i okien istniejących, naprawa komina niepołączona z żadną zmianą jego konstrukcji wewnętrznej, wreszcie pomniejsze naprawy pieców i ognisk na dotychczasowym miejscu.

§ 5.

Linia regulacyjna
i poziom.
Wywłaszczenie.

Jeżeli nowy budynek ma stanąć przy ulicy lub placu publicznym, budujący jest obowiązany wyjednać sobie u naczelnika gminy przed wniesieniem podania o konsens albo równocześnie z tém podaniem, oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu.

W tym celu załączyć należy do podania plan sytuacyjny i niwelacyjny w dwóch exemplarzach. Na planie sytuacyjnym mają być dokładnie oznaczone granice ulicy lub placu publicznego i granice sąsiednich realności. Naczelnik gminy zarządzi w skutek takiego podania oględziny w obecności zawezwanych sąsiadów, którym służy prawo wnoszenia zarzutów do protokołu. Na podstawie takiego dochodzenia, naczelnik oznaczy w ciągu ośmiu dni linię regulacyjną i poziom zamierzonej budowy.

Jeżeli w skutek oznaczenia linii regulacyjnej okaże się potrzeba cofnięcia budowy po za dotychczasową linię frontową, albo wysunięcia onęj naprzód, wówczas w pierwszym przypadku właściciel gruntu budowlanego obowiązany jest za wynagrodzeniem odstąpić gminie na własność część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną; w drugim zaś przypadku nabyć na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić jest winien.

Gdyby w tych przypadkach, co do wysokości wynagrodzenia ugoda do skutku nie przysłała, będzie takowa oznaczona przez sądowe orzeczenie; co jednakże nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia linii regulacyjnej i dalszej pertraktacji budowniczej.

Jeżeli budujący grunt obcy pod budowę zajmuje, konsens na budowę może być tylko wówczas jemu udzielony, jeżeli wykaże, że otrzymał zezwolenie właściciela tego gruntu, lub że dał dostateczne zabezpieczenie wypłaty wynagrodzenia, przez sąd orzec się mającego.

Co do kwestyi, jak ma być oznaczona linia regulacyjna i jaką przestrzeń gruntu pod budowę odstąpić lub zająć należy, wykluczona jest droga prawa.

§ 6.

Plan budowy.

Plan budowy, na którym podpisać się powinien jego autor i budujący, ma obejmować:

- a) Plan sytuacyjny, uwidoczniający położenie i granice: gruntu zabudować się mającego, przyszanego budynku, istniejących na gruncie budowlanym starych zabudowań; dziedzianców i ogrodów, sąsiednich realności z wymianieniem ich właścicieli i oznaczeniem liczb konskrypcyjnych lub katastralnych, oraz wykazujący kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego, z oznaczeniem szerokości i linii frontowych.
- b) Plan niwelacyjny a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny przez środek ulicy, z dokładnym oznaczeniem liczbami wszystkich znaczniejszych wzniesień i wysokości progów drzwi wchodowych nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich piątr, piwnic i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież fasadę budynku od ulicy z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcje, mianowicie żelazne, mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach.

§ 7.

Skala planów.

Wszelkie plany mają być rysowane według miary metrycznej, a mianowicie:

- a) Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń w skali 1:500 czyli 10 cm. = 50 m., przy mniejszej przestrzeni w skali 1:250 czyli 10 cm. = 25 m.

b) Plany niwelacyjne co do długości, należy oznaczyć według skali planu sytuacyjnego a miarę wysokości według skali 10 razy powiększonej.

c) Plany budowy mają być zastosowane do skali 1:100 czyli 10 cm. = 10 m.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być w takiej skali rysowane, ażeby umożliwione było ich dokładne rozpoznanie a mianowicie w stosunku 1:10, 1:20, 1:50 i t. d.

§ 8.

Wyjątek dla budowli przedmiejskich.

Przy małych budowlach przedmiejskich naczelnik gminy może wziąć za podstawę pertraktacji budowniczo-policyjnej także plany nieodpowiadające wszystkim tym warunkom, jeżeli tylko one dają obraz sytuacji, kształtu i rozkładu budowli.

§ 9.

Komisyjne zbadanie planów.

W przeciągu ośmiu dni po wniesieniu podania o konsens, odpowiadającego wszelkim wymaganiom niniejszej ustawy, naczelnik gminy zarządzi przez swoje organa techniczne i administracyjne zbadanie planów w obecności budującego lub jego pełnomocnika, sąsiadów, a jeżeli ustanowiony został fachowy kierownik budowy, także i w jego obecności.

W braku własnego organu technicznego, powoła naczelnik do komisyjnego badania planów jednego znawcę nieinteresowanego w tej sprawie. Jeżeliby to połączone było z kosztami, ponosić ma takowe podający o konsens.

Naczelnik gminy naznacza termin komisyjnego zbadania planów, wzywa do udziału osoby powyżej wskazane i jeżeli sam nie może kierować czynnością, deleguje do tego innego członka zwierzchności gminnej.

§ 10.

Postępowanie przy komisyjnym zbadaniu planów.

Komisya mająca zbadać plan budowy spisze z swój czynności protokół.

Po technicznem zbadaniu planu i wyświeceniu zachodzących wątpliwości, następuje wysłuchanie opinii sąsiadów, którzy mają być zapytani, czy i jakie zarzuty przeciw zamierzonej budowie mają.

W razie podniesienia zarzutów ze strony sąsiadów, komisya starać się będzie o ich usunięcie w drodze ugody i wynik rokowań zapisze do protokołu.

Protokół ten podpisany przez wszystkich uczestników komisji, służyć będzie za podstawę ostatecznego załatwienia podania o konsens ze strony zwierzchności gminnej, która w przeciągu dziesięciu dni po odbyciu komisji wydać ma pisemne orzeczenie, pozwalające na zamierzoną budowę lub odmawiające pozwolenia.

Zastrzeżone przez zwierzchność gminną warunki lub zmiany, mają być dokładnie wskazane w orzeczeniu i ile możności zaznaczone na planach, z których jeden egzemplarz tak w tym wypadku jak i w razie bezwarunkowego pozwolenia pozostanie w aktach a drugi zwrócony zostanie podającemu o konsens.

Załatwienie podania w wypadkach w § 3 wskazanych, nastąpić musi w trzech dniach.

§ 11.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego i takowe przy komisijném zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie, być udzielony z zastrzeżeniem co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego uczynionych, odnośnie do których zwierzchność gminna odesłać ma strony do drogi prawa i ograniczyć się na orzeczeniu, czy i o ile zamierzona budowa ze względów publicznych dozwolona być może.

Podniesione z tytułu prawa prywatnego zarzuty, odesłane do drogi prawa, należy w uchwale załatwiającej podanie wyraźnie przytoczyć.

Sąd rozstrzyga, czy budowa, dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty prawno-prywatne, ma być aż do rozstrzygnięcia sporu wstrzymana, albo czy i pod jakimi warunkami może być tymczasem prowadzona (§§ 340, 341, 342 ust. cywil.)

O innych zarzutach rozstrzyga zwierzchność gminna.

§ 12.

Załatwienie podania o konsens.

O załatwieniu podania o konsens zawiadomi zwierzchność gminna pisemnie w każdym razie oprócz budującego, także strony interesowane.

§ 13.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być rozpoczęta dopiero wtedy, gdy orzeczenie zawierające konsens stało się prawomocnym. Prawomocnym zaś staje się to orzeczenie wtedy, jeżeli do 14 dni po jego doręczeniu nie wniesiono żadnego rekursu.

§ 14.

Odnowienie konsensu.

Otrzymaany konsens na budowę gaśnie, jeżeli dozwolona w nim budowa nie została rozpoczęta w przeciągu dwóch lat po zapadnięj prawomocności orzeczenia. Jeżeli budowa rozpoczęta przed upływem tego terminu przerwana została przez przeciąg dwóch lat, zwierzchność gminna ma być uaprzód uwiadomiona o zamierzonym dalszym prowadzeniu budowy celem rozstrzygnięcia, czy budowa

może być dokończona na podstawie pierwotnego planu, lub czy ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizji planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie w razie odnowienia konsensu ma być zastosowane do postanowień §§ 9 i 10.

§ 15.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na przedsiębiorstwa przemysłowe, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, pertraktacya budownicza ma być ile możliwości połączona z pertraktacyą przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnem zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§ 16.

Budowy obok dróg publicznych i kolei żelaznych.

Przy budowach obok dróg państwowych lub kolei żelaznych mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. Wyjątek stanowią ulice i place, posiadające ustalone linie regulacyjne.

Rozdział II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§ 17.

Kierownictwo budowy.

Przy każdej budowie należy do samoistnego wykonania robót murarskich i ciesielskich używać tylko murarzy i cieśli posiadających przepisaną w ustawie przemysłowej koncesyą.

Jeżeli do wykonania budowy ustanowiony zostaje kierownik, upoważniony w myśl ustawy przemysłowej do wykonywania takich czynności, budujący jest obowiązany uwiadomić o tem naczelnika gminy i wskazać nazwisko kierownika. Wszelka zmiana w tem kierownictwie ma być także podana do wiadomości naczelnika.

Przy znaczojszych budowlach naczelnik gminy może zmaglić budującego do ustanowienia takiego kierownika.

Kierownik budowy jest zarówno jak budujący odpowiedzialny za wszelkie naruszenie warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonych planów i w ogóle za wszelkie uchybienie przeciw przepisom tej ustawy.

Odstąpienie od zatwierdzonych planów jest dozwolone tylko w wypadkach, w których według § 3 wystarcza uwiadomienie zwierzchności gminnej. Każde jednak odstąpienie od planu zatwierdzonego ma być podane do wiadomości zwierzchności gminnej.

§ 18.

Skład materiałów budowlanych.

Bez pozwolenia naczelnika gminy nie wolno składać na ulicy lub placu publicznym ani rumowiska ani materiału budowlanego.

Udzielając takie pozwolenie uaczelnik może ustanowić stosowną opłatę, która wpływać ma do funduszu przeznaczonego na utrzymanie ulic i placów w stanie odpowiednim.

W żadnym wypadku pozwolenie na zajęcie kawałka ulicy lub placu nie może pociągać za sobą dotkliwej ujemy dla komunikacyi publicznej.

§ 19.

Środki do utrzymania porządku.

Miejsce budowy przy ulicach lub placach publicznych należy na czas jej trwania zamknąć od tycheż parkaniem lub w inny stosowny sposób.

Budujący jest obowiązany uwiadomić naczelnika gminy o rozpoczęciu budowy tak wcześnie, by zarządzone być mogły środki potrzebne do utrzymania porządku.

Przy budowlach i naprawie ścian przypierających do ulic lub placów publicznych, winien budujący ustawić przepisane znaki ostrzeżenia, a nadto w przypadkach, w których nieuniknioném staje się chwilowe przerwanie komunikacyi publicznej, dać baryerę, w nocy zaś oświetlić miejsce budowy latarnią.

§ 20.

Materyał do budowy.

W ogóle używać wolno do budowy tylko materyału ogniotrwałego.

Wyjątkowo na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie domy oddzielone są od siebie dziedzińcami, pustymi placami lub drzewami, wolno używać do budowy pruskiego muru i drzewa.

Jeżeli zachodzą takie stosunki wyjątkowe, Rada gminna oznacza części obszaru miejskiego, w których domy stawiane być mogą tylko z materyału ogniotrwałego.

§ 21.

Grubość murów.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczona w planach budowy, a komisya badająca plany orzeknie, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu lub musi uledz zmianie.

Jeżeli mury są ceglane, grubość ich w mieszkalnych budynkach (niepiętrowych) tudzież w piętrowych na piętrze najwyższém powinna wynosić co najmniej: przy ścianach zewnętrznych 45 cm. a przy ścianach zewnętrznych, na których pułapy spoczywają, 30 cm. Na każdém niższém piętrze, licząc zgóry na dół, powinna być grubość murów powiększona o 15 cm.

Grubość filarów z cegły powinna wynosić najmniej 75 cm.; węższe filary muszą być z ciosu sporządzone.

Mury fundamentów powinny być o 15 cm. grubsze aniżeli spoczywające na nich ściany.

Powyższe miary odnoszą się do murów w stanie surowym, niewyprawionych.

§ 22.

Zbadanie gatunku materiału budowlanego.

Gatunek materiału do budowy użyć się mającego może być w każdej chwili przez naczelnika gminy zbadany. Jeżeli gatunek materiału nie odpowiada warunkom bezpieczeństwa lub zdrowia, naczelnik ma zastanowić budowę aż do sprowadzenia materiału w gatunku odpowiednim, co urzędownie ma być sprawdzone.

§ 23.

Wysokość pokoi, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne powinny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła.

Pokoje powinny być najmniej 2.50 m. wysokie, okna najmniej jeden metr wysokie a 60 cm. szerokie, drzwi wchodowe w pokojach najmniej 2 m. wysokie a jeden m. szerokie.

Wstęp do pokoi bezpośrednio z ulicy lub dziedzińca urządzony, musi być zaopatrzony w drzwi podwójne.

Okna w pokojach mają być podwójne.

§ 24.

Podłoga parterowych pokoi.

Podłoga parterowych pokoi powinna w budynkach mieszkalnych leżeć przynajmniej 30 cm. po nad powierzchnią terenu budowlanego, a w miejscach wystawionych na częsty wylew wód, wznosić się przynajmniej o pół metra nad zwykły stan wody w czasie wylewu.

§ 25.

Piwnice.

Piwnice pod budynkami powinny być sklepione. Wzbronionem jest budowanie piwnic pod ulicą lub placem publicznym, urządzenie wehodu do piwnic od ulicy lub placu publicznego, wreszcie urządzenie drzwi leżących.

Okna piwniczne ku ulicy lub placowi publicznemu muszą być tak urządzone, ażeby nie przeszkadzały komunikacji publicznej, nie zagrażały bezpieczeństwu publicznemu i nie szpeciły ulicy lub placu.

§. 26.

Zamieszkanie piwnic.

Urządzenie pomieszczeń w piwnicach jest wzbronione. Na warsztaty, kuchnie i stajnie mogą być użyte sklepione piwnice tylko w takim razie, jeżeli ich wysokość od podłogi do podniebienia w sklepieniu wynosi $2\frac{1}{2}$ metra a powała sięga o 75 cm. po nad poziom ulicy.

Powietrze i światło muszą mieć dostateczny przystęp do takich piwnic za pomocą okien do otwierania.

§. 27.

Schody i klatka schodowa.

W domach piętrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacya do wszystkich mieszkań, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę. Schody mają być przynajmniej jeden metr szerokie. Wysokość stopni na schodach nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., szerokość nie mniej jak 29 cm. w linii podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w odstępnie 45 cm. od ściany. Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwe.

Wzbronione są komórki pod schodami, tudzież ogniska, otwory kominowe i t. p. w klatce schodowej.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą, drzwi na strych prowadzące powinny być żelazne, albo żelazną blachą od strony strychu pobite i w ogniotrwałej osadzie; drzwi leżące do podnoszenia są wzbronione.

§. 28.

Powała.

W budynkach mieszkalnych powała strychowa powinna być urządzona ogniotrwale z cegły albo polepy z gliny 8 cm. grubej.

Podłoga w tych budynkach musi być na każdym piętrze oddzielona od niżej położonej powały warstwą suchego nasypu.

§. 29.

Pomieszkania na poddaszu.

Pomieszkania w obrębie poddasza czyli strychu są wzbronione.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w domach, których dachy mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednak tylko wtedy, jeżeli te domy są na mieszkanie dla jednej rodziny urządzone, od najbliższej granicy sąsiedniej najmniej 10 m. oddalone, a pokoje te od strychu i sieni murowanymi lub przynajmniej ryglowami i tynktowanymi ścianami oddzielone i odpowiadają warunkom sanitarnym.

§. 30.

Latarnie w dachu.

Latarnie czyli klatki okien w dachu do oświetlenia schodów z góry, powinny być w budynkach murowanych całkowicie z cegły murowane i ogniotrwale od poddasza zamknięte. Ramy i pręty przedziałowe u takich okien należy z żelaza sporządzić.

§. 31.

Kominy.

Kominy muszą być murowane. Ściany kominów powinny być najmniej 15 cm. grube. Wnętrze komina ma być gładko wytynkowane, a w obrębie strychu zewnętrzna część wyprawiona.

Zakładanie kominów na belkach lub podkładach drewnianych jest wzbronione, a wszelkie drzewo powinno być najmniej o 15. cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina.

Wpuszczanie drzewa w ściany kominowe jest wzbronione.

§. 32.

Otwory kominów.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat, a otwór kominów wąskich (cylindrowych) najmniej 15 cm. w przekroju okrągłym, jeżeli zaś do jednego przewodn wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, średnica kominów wąskich ma wynosić najmniej 20 cm.

Każdy komin powinien sięgać po nad grzbiet dachu ogniotrwałego przynajmniej 50 cm. a dachu nieogniotrwałego przynajmniej jeden metr.

§. 33.

Kierunek kominów.

Wszystkie kominy a szczególnie wąskie (cylindrowe) powinny być ile możności w pionowym kierunku stawiane. Większe pochylenie do poziomu nad 60 stopni jest zabronione.

Jeżeli z konieczności na takie wyjątkowe pochylenie kominów wąskich zezwolono, wtedy należy w miejscach, gdzie się kierunek komina zmienia, urządzić otwory do czyszczenia i mur tak zabezpieczyć, ażeby kule do czyszczenia kominów nie uszkadzały takowego.

§. 34.

Kominy fabryczne.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk mają być tak urządzone, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy albo dla sąsiadów douczliwy.

§. 35.

Kominy wąskie (cylindrowe).

Wąskie (cylindrowe) kominy powinny poczynać się w piwnicach, a gdzie piwnic nie ma, w parterze.

Nad podłogą, gdzie się te kominy poczynają, również na strychu, powinny one być $1\frac{1}{2}$ metra nad posadzką lub polupą zaopatrzone w podwójne, żelazne, szczelnie na klucz zamykać się dające drzwiczki do czyszczenia.

Jeżeli w pobliżu tych drzwiczek znajduje się materiał drewniany, powinien być ogniochronnie osłonięty.

§. 36.

Ilość kominów.

W budynkach piętrowych ilość przewodów kominowych powinna odpowiadać liczbie piątr tak, by do jednego przewodu nie wchodził dym z ognisk dwóch piątr.

§. 37.

Piece piekarskie, wędzarnie.

Piece piekarskie i w ogóle piece dla celów przemysłowych, powinny być umieszczone w lokalu sklepionym. Posadzka przed ogniskiem powinna być ogniotrwale urządzona.

W wędzarniach ściany muszą być sporządzone z ogniotrwałego materiału i zaopatrzone w drzwi żelazne lub co najmniej blachą od środka obite.

Zawieszanie wędlin jest tylko na hakach lub prętach żelaznych dozwolone.

§. 38.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe powinny ile możności stać w odrębnym zabudowaniu. Stanowczo wzbronione jest ustawienie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, niemniej urządzenie sklepień lub pował nad nimi.

§. 39.

Piece pokojowe.

Piece pokojowe, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, powinny być podmurowane na 30 cm. a piece na nóżkach stojące na 15 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę od ognia zabezpieczyć.

Wzbronione jest używanie pieców żelaznych tam, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający. Wzbronionem jest także zastępywanie murowanych kominów rurami blaszanymi wewnątrz budynku i prowadzenie takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Rury do odprowadzenia dymu nie mogą wychodzić na dziedziniec lub inne miejsce otwarte.

§. 40.

Kuchnie.

Podłoga w kuchni powinna być dokoła ogniska kamieniem lub cegłą wyłożona.

Nad ogniskiem otwartem umieścić należy murowaną albo blaszaną kapę tak, by po wszystkich stronach o 30 cm. po za krawędzie wystawała. Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi.

W kuchniach tak zwanych angielskich mają być urządzone celem odprowadzania pary otwory wentylacyjne z drzwiczkami żelaznymi.

§. 41.

Stodoły, szopy, drewnitnie i t. p.

Stodoły, szopy, drewnitnie i inne tego rodzaju budynki, jeżeli są zbudowane z materiału nieogniotrwałego lub nieogniotrwałe pokryte, nie mogą zostawać ani z domem mieszkalnym, a w szczególności z kuchnią w bezpośredniem połączeniu, lecz muszą być od budynku mieszkalnego, a względnie od kuchni takiej dziesięć metrów oddalone.

Do takiej stodoły lub szopy nie mogą być dobudowane izby mieszkalne.

Suszarnie, cegielnie i piece
do wypalania wapna.

§. 42.

Suszarnie na owoce, len lub konopie powinny być od innych budynków przynajmniej trzydzieści metrów oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna powinny zawsze stać po za obrębem obszaru miejskiego.

§. 43.

Pokrywanie dachów.

Dachy budynków muszą w ogóle być pokrywane łupkiem, dachówką, blachą lub innym ogniotrwałym materiałem.

Używanie nieogniotrwałego materiału do pokrywania dachów jest wyjątkowo tylko tam dozwolone, gdzie podług §. 20 tej ustawy wolno używać nieogniotrwałego materiału do budowy domów.

W takim razie oznaczy Rada gminna części obszaru miejskiego, w których dachy domów mają być pokrywane tylko materiałem ogniotrwałym.

§. 44.

Wyjątek od obowiązku
pokrywania dachów ognio-
trwałym materiałem.

W ciągu pierwszych dwóch lat po wejściu w życie tej ustawy, Wydział krajowy może uwolnić na pewien ściśle oznaczony okres czasu od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem te gminy miejskie, które posiadają ludność ubogą i położone są w okolicach, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materiałem spotkałoby się na razie z trudnemi do pokonania przeszkodami.

Prośbę o takie wyjątkowe uwolnienie wniesie naczelnik gminy na podstawie uzasadnionej uchwały Rady gminnej do Wydziału powiatowego, który w porozumieniu z polityczną władzą powiatową zbada stosunki i sprawę całą przedstawi Wydziałowi krajowemu.

§. 45.

Pokrywanie dachów słomą.

Pokrywanie dachów słomą jest w ogóle wzbronione nawet co do zabudowań gospodarskich.

Tylko na przedmieściach zupełnie oddzielonych może naczelnik gminy wyjątkowo udzielić pozwolenie do pokrycia dachu słomą dla ludności uboższej, jeżeli odległość jednego budynku od drugiego odpowiada warunkom bezpieczeństwa publicznego, albo jeżeli jeden budynek jest szeregiem drzew od drugiego oddzielony.

§. 46.

Mury ogniochronne.

W budynkach murowanych, których długość wynosi więcej jak 25 m. strych powinien być przedzielony ogniochronnym murem.

Mur ogniochronny powinien oddzielać także dachy budynków, łączących się ze sobą lub oddzielonych od siebie przestrzenią nieprzewyższającą dziesięciu metrów.

Mur ogniochronny powinien sięgać po nad dach o 35 cm.

Przejsia znajdujące się w murze ogniochronnym w obrębie strychu muszą być zaopatrzone w drzwi żelazne, ogniotrwale osadzone i na obie strony otwierać się dające.

§. 47.

Wiązanie dachowe.

Wiązanie dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej i od muru ogniochronnego. Ani w powałę ani w mur nie wolno wpuszczać żadnych drewnianych części konstrukcyi dachów.

§. 48.

Rynny.

Od ulic i placów publicznych dachy budynków mają być zaopatrzone w rynny odpowiednich rozmiarów z kruszczu lub innego nieprzemakalnego materiału.

Rury spustowe powinny być jak najbliżej muru urządzone i ile możności wprost do kanału wprowadzone, a jeżeliby to połączone było z trudnościami na uwzględnienie zasługującymi, to w takim razie wylot ma być najwyżej 30 cm. nad chodnikiem umieszczony.

§. 49.

Wychodki i zbiorniki kłoczne.

W domach piętrowych wychodki znajdować się muszą w bezpośrednim połączeniu z budynkiem, w parterowych zaś mogą być urządzone obok, w bliskości budynku, jednak w ten sposób, ażeby nie były widoczne od ulicy lub placu publicznego. Wychodki mają być budowane według prawideł higienicznych i w takiej liczbie, aby na dwa mieszkania przynajmniej jedna komórka przypadała.

Zbiorniki dla nieczystości z wychodków powinny być urządzone z łatwym i trwałym odpływem do jam kłocznych, kanałów albo przyrządów beczkowych, stosownie do systemu zaprowadzonego w gminie co do odpływu nieczystości. Rada gminna wyda obowiązujące przepisy co do tego systemu.

Oddalenie zbiorników od granicy sąsiedzkiej musi wynosić najmniej 2 metry, a oddalenie od najbliższej studni najmniej ośm metrów. W gęsto zabudowanych częściach miasta zbiorniki te powinny być murowane na cemencie z dnem nieprzepuszczalnym i zaopatrzone w odpowiednie nakrycie z otworem do czyszczenia.

Jeżeli nieczystości spływają do głównego kanału, budujący jest obowiązany urządzić w swojej realności kanały poboczne, murowane i kryte.

§. 50.

Odpływ nieczystości z budynków.

Odprowadzanie wszelkich nieczystości z budynków na ulice lub place publiczne jest bezwarunkowo wzbronione nawet w starych budynkach.

Balkony i ganki.

§. 51

Przy budowie balkonów i ganków naczelnik gminy jest obowiązany czuwać nad tém, ażeby nie ucierpiała ani komunikacya publiczna, ani regularny kierunek ulicy.

Ganki w budynkach murowanych, jeżeli służą za wyłączną komunikacyą do pomieszkań, muszą być ogniotrwale urządzone.

§. 52.

Przedmioty za linię frontową ulicy sięgające.

Schody przed domami, kraty i poręcze jakoteż inne tego rodzaju przedmioty nie powinny wystawać po za linię frontową ulicy.

Okna lub okiennice na ulice wychodzące, które nie są umieszczone w wysokości przynajmniej 2 do 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby na ulicę nie sterczały i zupełnie do muru przylegały. W ten sam sposób mają być urządzone drzwi, na zewnątrz od ulicy otwierane.

§. 53.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

W okręgu miejskim, w którym budynki mają być tylko z materiału ogniotrwałego stawiane i ogniotrwale pokrywane (§§. 20 i 43), wolno stawiać na ulicach głównych przy froncie tylko budynki główne. Budynki podrzędne, służące na gospodarze lub tym podobne cele, jako to: stajnie, wozownie itd., mają być w podwórzu umieszczone.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki te tylko przy froncie ulicy postawione być mogły, a względy publiczne nie stały na przeszkodzie, może być pozwolenie na to wyjątkowo udzielone. W takim razie jednak budynki te powinny posiadać odpowiednią fasadę.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 12 m., a fasada przyczółka domu ma być zastosowana do fasady frontowej.

§. 54.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

W okręgu miejskim, w którym na ulicach głównych przy froncie stawiać wolno tylko budynki główne (§. 53), budowa domu parterowego przy głównej ulicy może być dozwolona pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie nasadzenie piętra było możliwe. Taka uchwała nie może jednak dotyczyć domów położonych w ogrodzie.

§. 55.

Cofnięcie budynków głównych od frontu.

Budynki główne na ulicach głównych (§. 53) należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej tych ulic. Jeżeli przed takimi budynkami ma być urządzony ogród lub zajazd, cofnięcie od frontu może być dozwolone pod następującymi warunkami:

- a) budynek cofnięty powinien być tak budowany, jak to dla domów przepisano;
- b) odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 3 m., a plac ten nie może być użyty na budynki podrzędne, magazyny, składy lub w inny sposób szpecący;
- c) od ulicy budynek powinien być odgraniczony sztachetami.

§. 56.

Chodniki.

Budujący jest obowiązany urządzić przed swoim domem chodnik, którego późniejsze utrzymanie w dobrym stanie należy do gminy.

Z jakiego materiału chodnik ma być urządzony, oznacza rada gminna.

§. 57.

Nie zabudowane grunta.

Na ulicach i placach głównych wszystkie grunta niezabudowane powinny być parkanem lub w inny stosowny sposób zamknięte.

Naczelnik gminy może rozporządzić, ażeby niezabudowane grunta także przy innych ulicach zostały oparkanione lub ogrodzone.

§. 58.

Fasady domów.

Fasady domów frontowych powinny być ile możności zgodne z zasadami dobrego smaku. Wzbronioném jest używanie takich kolorów, które jaskrawością szpecą widok albo oczy rażą.

§. 59.

Studnie.

Gdzie miejscowe stosunki tego wymagają i nie zachodzą nadzwyczajne trudności, budujący jest obowiązany urządzić na gruncie budowlanym studnię, jeżeli takowa urządzona być może w przepisanej w §. 49. odległości od jam kloacznych, kanałów i gnojowisk.

§. 60.

Zabudowanie znacznieszego obszaru.

Jeżeli na budowę ma być użyta część znacznieszego obszaru do zabudowania przeznaczonego, właściciel tego obszaru jest obowiązany postarać się najpierw o zatwierdzenie podziału tego obszaru na parcele budowlane. W tym celu winien przedłożyć naczelnikowi gminy w dwóch egzemplarzach plan podziału na parcele z oznaczeniem wymiaru całego obszaru i pojedynczych parceli, niemniej plan sytuacyjny i niwelacyjny. Naczelnik gminy zarządzi oględziny a spisany protokół przedłoży Radzie gminnej, która zatwierdzi projektowany podział bezwarunkowo lub z pewnemi zastrzeżeniami.

Przy zatwierdzeniu planów takiego podziału powinny być uwzględnione potrzeby komunikacji publicznej, bezpieczeństwo przyszłych budynków na wypadek pożaru i ich warunki sanitarne.

Jeżeli celem stosownego podziału gruntu na parcele budowlane nastąpić ma na żądanie właściciela sprostowanie lub rozszerzenie przylegającej ulicy, albo utworzenie nowej ulicy, grunt ten przeryznającej, właściciel obowiązany jest potrzebną na to przestrzeń gruntu odstąpić gminie bezpłatnie, jednak nie w większej szerokości jak 20 metrów.

Gdyby zaś ze względów publicznych uznana została potrzeba utworzenia nowej ulicy przez grunta prywatne albo sprostowania lub rozszerzenia istniejącej ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem.

W każdym razie, jeśli strony o kwotę wynagrodzenia się nie zgodzą, oznaczona będzie takowa sądownie.

§. 61.

Odbudowanie zniszczonych części miasta.

W razie zniszczenia całej części obszaru miejskiego wskutek pożaru, wylewu lub innych wypadków elementarnych, zwierzchność gminna ma przed odbudowaniem zniszczonych domów sporządzić plan regulacyjny tej części.

W tym celu zwierzchność gminna zarządzi oględziny odbudować się mającej części. W skład komisji wchodzi naczelnik gminy lub jego zastępca z assessorami i znawcami. Strony interesowane otrzymają zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzi zwierzchność gminna plan regulacyjny i przedłoży go Radzie gminnej do zatwierdzenia.

§. 62.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzeniu tego planu regulacyjnego zwierzchność gminna przestrzegać będzie głównie następujących okoliczności:

1. aby w odbudować się mającej części usunięto ile możności wszystko, coby w przyszłości grozić mogło ponowieniem się klęski w tak znacznych rozmiarach;
2. aby rozkład i położenie budynków odpowiadały jak najlepiej sanitarnym wymaganiom;
3. aby ścieki, kanały i w ogóle odprowadzenie nieczystości zostało w system ujęte;
4. aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

§. 63.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynków słomą pokryć się mających, budujący jest obowiązany oddzielić szeregiem drzew taki budynek od innych budynków swoich i sąsiednich.

§. 64.

Plantacye.

Zwierzchność gminna jest obowiązana pielegnować starannie istniejące plantacye i urządzać ile możności nowe na pustych placach należących do gminy.

Gdzie na to stosunki miejscowe zezwalają, obowiązana jest zwierzchność gminna zasadzać drzewa na placach publicznych zabudowanych i na ulicach obok chodników.

Rozdział III.

Zamieszkanie nowo wybudowanych i utrzymanie istniejących budynków.

§. 65.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkane, ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia zwierzchności gminnej.

Przed udzieleniem takiego pozwolenia, odbyć się musi na miejscu komisyjne zbadanie stanu budynku pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego.

Komisya badająca stan budynku składać się ma z naczelnika gminy lub jego zastępcy, lekarza i znawcy. Komisya zbada, czy wykonana budowa jest zgodna z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństwa publicznego; poczem zwierzchność gminna według wyniku oględzin załatwi odnośną prośbę budującego.

§. 66.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony a w jesieni narzucony, może być dopiero w następnej wiosnie zamieszkanym. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony, a w następnej wiosnie narzucony może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddany. Jeżeli w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykończone, naczelnik gminy może udzielić pozwolenie także na częściowe zamieszkanie budynku, jeżeli zachodzą warunki w ostatnim ustępie §. 65 określone.

§. 67.

Taksy za oględziny.

Oględziny nowo wybudowanych domów ze strony naczelnika gminy odbywają się bezpłatnie. Tylko dla rzeczoznawców uścić ma budujący taksę przez Radę gminną ustanowić się mającą.

§. 68.

Oczyszczenie placu budowy.

Właściciel budynku jest obowiązany, usunąć po wykonaniu budowy własnym kosztem gruz, ziemię wykopaną i wszystkie inne przedmioty tamujące komunikacją lub zanieczyszczające ulicę albo

plac publiczny, dalej doły zasypać, nadwierzony chodnik lub bruk naprawić, słowem plac lub ulicę do pierwotnego stanu przywrócić.

§. 69.

Utrzymanie istniejących budynków.

Każdy właściciel budynku jest obowiązany utrzymywać takowy w dobrym stanie, czysto i porządnie. Mianowicie zapobiegać powinien wszelkim uszkodzeniom, które mogą niekorzystnie wpłynąć na bezpieczeństwo publiczne lub zdrowie mieszkańców albo oszpecić ulicę lub plac publiczny.

§. 70.

Budynki zawaleniem się grożące.

Jeżeli budynek zamieszkały lub na inny cel używany grozi niebezpieczeństwem zawalenia się, naczelnik gminy zarządzi komisyjne zbadanie stanu rzeczy i podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa poleci właścicielowi z wyznaczeniem stosownego terminu i z zagrożeniem następstw prawnych (§. 80) opróżnienie i zabezpieczenie starego budynku aż do wykonania potrzebnych napraw, albo nawet całkowite lub częściowe rozebranie budynku.

§. 71.

Naprawa dachów.

W tych częściach obszaru miejskiego, w których w przyszłości tylko domy z ogniotrwałym dachem mogą być budowane (§. 43), łątanie istniejących dachów gontowych dozwolone jest tylko w tych wypadkach, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe, a pokrycie w tak dobrym stanie zachowane, że jednorazowe wyłatanie w granicach $\frac{1}{4}$ płaszczyzny dachu na każdej połaci jest wystarczające.

Przed rozpoczęciem łątania dachu należy uzyskać zezwolenie zwierzchności gminnej.

Rozdział IV.

Organa wykonawcze.

§. 72.

Naczelnik i zwierzchność gminy.

Naczelnik gminy czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy. W czasie trwania budowy naczelnik gminy może w każdej chwili zbadać na miejscu, czy plany zatwierdzone są ściśle przestrzegane i czy do budowy używani są budowniczcy i rzemieślnicy posiadający prawnie wymagane warunki (§. 17).

Pozwolenia na budowę (konsensy) udziela gminna zwierzchność

Od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminy może być wniesiony rekurs w terminie 14 dni do Rady gminnej na ręce naczelnika gminy.

§. 73.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

1. Rozstrzyga rekursy, wniesione od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminy (§. 72);

2. zatwierdza plany budynków, na cele gminy lub zakładów gminnych przeznaczonych;
3. oznacza części obszaru miejskiego, w których do budowy może być użyty tylko materiał ogniotrwały (§. 20);
4. oznacza części obszaru miejskiego, w których dachy domów mogą być pokrywane tylko materiałem ogniotrwałym (§. 43);
5. uchwała w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem (§. 44);
6. zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 60);
7. zatwierdza plany regulacyjne przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 61);
8. zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta i czuwa nad jego peryodycznym uzupełnianiem przez naczelnika gminy;
9. wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacji (§. 49) ;
10. oznacza materiał, z jakiego właściciele nowo wybudowanych domów urządzić mają chodniki (§. 56);
11. oznacza taksy, jakie niszczać mają właściciele nowo wybudowanych domów z powodu oględzin, poprzedzających konsens na użycie budynku (§. 67).

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11 określonych, winny być ogłoszone w obrębie gminy. — Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem naczelnika gminy rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu 30 dni po ich ogłoszeniu.

Do rekursu od uchwały Rady gminnej tu pod 1 oznaczonej, służy termin 14 dni po doręczeniu uchwały.

§. 74.

Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy załatwia rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej, w §. 73 wyszczególnionym.

§. 75.

Wydział krajowy.

Wydział krajowy załatwia jako ostatnia instancja rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego.

Rekursy do Wydziału krajowego mają być wnoszone w 14-dniowym terminie za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

Rozdział V.

Kary za przekroczenia przepisów budowniczych.

§. 76.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych objęte ustawą karną będą dochodzone i karane przez właściwe sądy.

§. 77.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów w tej ustawie zawartych, prawo karania służy naczelnikowi gminy z dwoma asesorami. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego pieniężnie w wysokości od 5 do 100 złt. albo w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej aresztem od 24 godzin do 20 dni.

§. 78.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym naczelnika (§. 77) mają być wnoszone do politycznej władzy powiatowej (§. 61. ustawy gminnej).

§. 79.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

W razie rozpoczęcia budowy bez konsensu lub wykonywania takowej wbrew zatwierdzonemu planowi, naczelnik gminy może obok kary pieniężnej lub kary aresztu zarządzić wstrzymanie lub zniesienie nieprawnie wykonanej budowy albo wskazać dodatkowo warunki, do których budujący winien się zastosować.

§. 80.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku mimo nałożenia kary pieniężnej za niedotrzymanie pierwszego terminu nie uczyni w drugim przez zwierzchność gminną oznaczyć się mającym terminie zadość prawomocnemu poleceniu organów powołanych do wykonania tej ustawy, zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Rozdział VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 81.

W miasteczkach, w których obszar dworski nie jest wcielony do związku gminnego, podlegają części obszaru dworskiego w obrębie miasteczka położone postanowieniom niniejszej ustawy. Wykonywanie na tychże częściach wszystkich czynności policyi budowniczey należy do zakresu działania gminy.

Następuje rozprawa ogólna.

Przemawia poseł Kowalski Bazyli i zapowiada (w dyskusji specjalnej) poprawki do §. 1. 2. lit. f. 5. 11. 61.i 62.

Następnie przemawia poseł Romanowicz i zapowiada w dyskusji specjalnej poprawkę do artykułu I. ustawy wstępnej.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Marszałek oświadcza, że najpierw podda pod rozprawę ustawę a następnie ustawę wstępną.

Poseł Bartmański wnosi, ażeby całą ustawę przyjąć en bloc z wyjątkiem tych paragrafów, do których czynione będą poprawki.

Izba uchwała ten wniosek.

Następnie prostuje sprawozdawca poseł Czaykowski Jan myłki druku i dyktuje następujące, przez komisją przyjęte poprawki:

Rozdział I.

§. 1.

Ustęp 2.

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowle, wykonywane na cele publiczne kosztem państwa, kraju, powiatu lub kosztem funduszu publicznego, niemniej budowle kolei żelaznych, wykonywane za przyzwoleniem władz do tego powołanych.

§. 5.

W końcu ustępu 3. dodać: Orzeczenie o wywłaszczeniu (§. 365. ust. cywil.) należy do władzy politycznej.

§. 16.

Przy budowlach w rejonie fortyfikacyjnym, tudzież obok dróg państwowych lub kolei żelaznych mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. Wyjątek stanowią ulice i place, posiadające ustalone linie regulacyjne.

§. 44.

W ustępie 2 opuścić słowa: w porozumieniu z polityczną władzą powiatową.

§. 72.

Dodatek w końcu tego paragrafu:

Przy budowlach wymienionych w ustępie drugim §fu 1. ma zwierzchność gminna, jeżeli przeciw wykonaniu budowy nie zachodzi żadna przeszkoda, zawiadomić o tém władzę budującą, a względnie dotyczący zarząd kolei żelaznej. Jeżeli zaś przeciw zamierzonej budowie wniesione zostaną zarzuty i takowe usunąć się nie dadzą, natenczas ma polityczna władza powiatowa wydać po wysłuchaniu zarządu budowy, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy, orzeczenie względem zarzutów, które nie pochodzą z tytułu prawa

prywatnego, zaś co do zarzutów z tego tytułu pochodzących postąpić podług postanowień §. 11.

Dodany w rozdziale IV. §. 76.

Prawa zastrzeżone politycznym władzom w §§. 105. i 106. ustawy gminnej z 12. sierpnia 1877. pozostają nietknięte.

Rozdział VII.

Postanowienia końcowe.

§. 83.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Posel Kowalski wnosi, aby odczytane poprawki komisji zostały wylitografowane i posłom rozdane.

Po przemówieniu posła Krukowieckiego, wnosi poseł Jasiński Józef, ażeby dalszą rozprawę nad ustawą budowniczą odroczyć, aż poprawki komisji będą wylitografowane, a przystąpić do dalszego porządku dziennego.

Po przemówieniu posłów Bartmańskiego, Krukowieckiego, Chrzanowskiego i Golejewskiego uchwała Izba wniosek odraczający posła Jasińskiego Józefa.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Sprawczdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem zezwolenia dziewięciu gminom na pobór wyższych dodatków gminnych do podatków bezpośrednich :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zezwala się w roku 1880 pobierać niżej wymienionym gminom na pokrycie potrzeb gminnych dodatki do podatków bezpośrednich, w wysokości przy każdej gminie wymienionej, a mianowicie gminie:

- 1.) Bór Wilkowicki powiatu bialskiego 87⁰/₁₀ ośmdziesiąt siedm od sta,
- 2.) Brzeszcze powiatu bialskiego 173¹/₂⁰/₁₀ sto siedmdziesiąt trzy i pół od sta,
- 3.) Kruki powiatu bialskiego 66⁰/₁₀ sześćdziesiąt sześć od sta,
- 4.) Manaster Derżycki powiatu drohobyckiego 70⁰/₁₀ siedmdziesiąt od sta,
- 5.) Hańczarów powiatu horodeńskiego 70⁰/₁₀ siedmdziesiąt od sta,
- 6.) Dobrowódka powiatu kołomyjskiego 90⁰/₁₀ dziewięćdziesiąt od sta,
- 7.) Dołhopole powiatu kosowskiego 92⁰/₁₀ dziewięćdziesiąt dwa od sta,
- 8.) Polanka powiatu kosowskiego 64¹/₂⁰/₁₀ sześćdziesiąt cztery i pół pd sta,
- 8.) Majniec powiatu samborskiego 64⁰/₁₀ sześćdziesiąt cztery od sta.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą uchwałę w 3. czytaniu.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o prośbach gmin Bani, Jaworówki i Rypianki powiatu kałuskiego o zezwolenie im na pobór wyższych dodatków do podatków bezpośrednich z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Niżej wymienionym gminom powiatu kałuskiego zezwala się pobierać w roku 1880. na pokrycie wydatków gminnych dodatki do podatków bezpośrednich według stopy procentowej przy każdej gminie wyrażonej, a mianowicie :

- 1.) gminie Bania według stopy 56% pięćdziesiąt sześć od sta ;
- 2.) gminie Jaworówka według stopy 62% sześćdziesiąt dwa od sta ;
- 3.) gminie Rypianka według stopy 79% siedmdziesiąt dziewięć od sta.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały wniosek Wydziału krajowego en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą uchwałę w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego gminie Sanok.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Gminie Sanoka pozwala się pobierać w latach 1880, 1881 i 1882 na pokrycie potrzeb gminnych dodatek do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w wysokości (80) ośmdziesiąt od sta.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego gminie Kołaczyce.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Gminie miejskiej Kołaczyce w powiecie jasielskim zezwala się pobierać w latach 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888 i 1889, gminny dodatek do podatku konsumcyjnego od wina, w wysokości ośmdziesięciu pięciu (85) procentów.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego gminie Kutty.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Gminie miasta Kutty w powiecie kosowskim zezwala się pobierać w latach 1880, 1881, 1882, 1883, 1884 i 1885 na pokrycie wydatków gminnych 100% dodatek gminny do podatku konsumcyjnego od wina.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego gminie Rzeszów.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Na pokrycie wydatków gminnych pozwala się gminie miasta Rzeszowa pobierać przez lat 6: o jest : od dnia 1. stycznia 1882 włącznie do dnia 31. grudnia 1887. 100% dodatek gminny do podatku konsumcyjnego od wina.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego gminie Żółkiew.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Gminie miasta Żółkiew zezwala się pobierać w latach 1880, 1881 i 1882 100% dodatek do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa na pokrycie potrzeb gminnych.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór opłat od nafty gminie Żółkiew.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy :

„U s t a w a

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje :

Gminie miasta Żółkiew zezwala się pobierać w latach 1880, 1881 i 1882 na pokrycie potrzeb gminnych opłatę po 2 (dwa) złote wal. austr. od 100 kilogramów nafty do gminy wprowadzanych i w niej zużywanych.

Do uiszczenia tej opłaty obowiązany jest każdy, kto naftę do Żółkwi wprowadza bądź to na sprzedaż, bądź na własny użytek.

Opłata ta jednak nie obciąża ani produkcji, ani obrotu handlowego i przy wywozie nafty z Żółkwi zwracana być winna.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą ustawę w 3. czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór opłat od nafty gminie Bóbrka.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy :

„U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicy i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zezwoleniu gminie Bóbrki na pobór opłat gminnych od nafty w obręb gminy wprowadzanej i w niej zużywanj.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje :

Gminie Bóbrka pozwala się pobierać na pokrycie potrzeb gminnych w latach 1880, 1881, 1882, 1883, 1884 i 1885, opłatę gminną od nafty w obręb gminy wprowadzanej i w niej zużywanj w wysokości po dwa (2) złt. wal. austr. od stu (100) kilogramów.

Do uiszczenia tej opłaty obowiązany jest każdy, kto naftę do Bóbrki wprowadza, bądź na sprzedaż, bądź na własny użytek.

Opłata ta jednak nie obciąża ani produkeyi, ani obrotu handlowego i przy wywozie nafty z Bóbrki zwracana być winna.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania przyjmuje Izba całą ustawę w 3. czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia na pobór opłat od nafty gminie Szezerzec.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy :

„U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zezwalająca gminie Szezerca pobierać opłatę konsumcyjną od nafty do gminy wprowadzanej i w niej zużywanj.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Gminie miejskiej Szczerzec, w powiecie lwowskim położonej, pozwala się pobierać na przeciąg lat sześciu od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, gminną opłatę konsumcyjną po jednym cencie wal. austr. od każdego kilogramu nafty do gminy wprowadzanej i w niej zużywanej.

Do uiszczenia tej opłaty obowiązany jest każdy, kto naftę do Szczerca wprowadza, bądź to na sprzedaż, bądź na własny użytek.

Opłata ta jednak nie obciąża ani produkcji, ani obrotu handlowego i przy wywozie nafty ze Szczerca zwracana być winna.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania przyjmuje Izba całą ustawę w 3 czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwolenie na pobór opłat od napojów spirytusowych gminie Drohobycz.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

„U s t a w a

z dnia . . . . ., ... obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o zezwolenie gminie m. Drohobycza na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa, do gminy wprowadzanych lub w gminie wyrabianych i w niej zużywanych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Gminie m. Drohobycza zezwala się pobierać w latach 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890 na pokrycie wydatków gminnych następujące opłaty od napojów rozpalających i piwa w obręb gminy wprowadzanych lub w gminie wyrabianych, a w niej spotrzebowanych:

1. od hektolitra piwa bez różnicy stopni po 2 złt. 50 ct.,
2. od hektolitra wódki, okowity, alkoholu, spirytusu do 50° Trallesa po 13 złt. nad 50° do 100° Trallesa po 20 złt.,
3. od hektolitra rumu, araku, rosolisu, likieru, ponczowej esencji, śliwowicy i różnych innych napojów bez różnicy stopnia po 20 złt.
4. od hektolitru miodu do picia, wiśniaku, maliniaku, dereniaku bez różnicy stopnia po 5 złt. wal. austr.

Do uiszczenia téj opłaty obowiązani są wszyscy mieszkańcy gminy m. Drohobycza bez żadnej różnicy.

Opłata ta jednak nie może obciążać ani produkeyi napojów spirytusowych i piwa ani téż obrotu handlowego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwaliwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą ustawę w 3 czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zezwolenie na pobór opłat od napojów spirytusowych gminie Sambor.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

„U s t a w a

z dnia . . . , ... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zezwalająca gminie m. Sambora na pobór podwyższonych opłat od piwa, miodu i napojów spirytusowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Gminie m. Sambora zezwala się pobierać w latach 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889 następujące opłaty od napojów spirytusowych, piwa i miodu, do gminy wprowadzanych i w jój obrębie zużywanych.

I. przez osoby prywatne wprowadzające napoje do gminy na własny użytek:

1. od litra piwa jeden 1 ct.
2. od litra wódki szumówki cztery 4 ct.
3. od litra okowity mającej trzydzieści stopni lub więcej, od litra araku, rumu, rosolisu, likieru, śliwowicy i pończowej esencji sześć 6 ct.
4. od litra miodu ośm 8 ct.
5. od litra wiśniaku, maliniaku, lipeu piętnaście 15 ct.

II. Przez kupców mających prawo sprowadzać napoje słodzone w opieczętowanych butelkach, tudzież przez fabrykantów rosolisów uiszczana będzie powyższa opłata z 50% piędziesięcio procentowym dodatkiem.

Do uiszczenia téj opłaty obowiązani są wszyscy mieszkańcy gminy miasta Sambora bez żadnej różnicy.

Opłata ta jednak nie może obciążać ani produkcji napojów spirytusowych i piwa ani też obrotu handlowego.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

P. Czaykowski Alfons wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwalwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą uchwałę w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie rozdzielania osad Niewistka & Krzemienna tworzących dotąd jedną gminę.

Sprawozdawca poseł Smolka czyta sprawozdanie Wydziału krajowego z następującym projektem ustawy:

„U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o rozdzielanie osad Niewistki i Krzemienny w powiecie brzozowskim tworzących dotąd wspólną gminę Krzemienna.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Osady Niewistka i Krzemienna w powiecie Brzozowskim tworzące dotąd wspólną gminę Krzemienna, rozłączają się i odtąd tworzyć mają dwie odrębne gminy.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Poseł Jasiński Józef wnosi przyjęcie wniosku Wydziału krajowego en bloc. Izba uchwała ten wniosek i przyjmuje cały projekt ustawy en bloc w 2. czytaniu.

Uchwalwszy następnie trzecie czytanie bez czytania, przyjmuje Izba całą ustawę w trzecim czytaniu.

Marszałek zawiadamia Izbę, że komisja dla nietykalności posłów ukonstytuowała się i wybrała przewodniczącym posła Czartoryskiego, zastępcą przewodniczącego posła Czerkawskiego, a sekretarzem posła Kowalskiego Bazylego.

Następne posiedzenie zapowiada Marszałek na środę dnia 16. czerwca 1880. o godzinie 10 rano z następującym porządkiem dziennym :

Porządek dzienny piątego posiedzenia

3. *sescji IV peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we środę dnia 16. czerwca 1880,
o godzinie 10. przed południem.*

1. Pierwsze czytanie wniosku posła ks. Chełmeckiego o wezwanie do c. k. Rządu, aby na remuneration katechetów w szkołach ludowych wstawiał rok rocznie 24.000 złt. w budżet państwowy.
2. Drugie czytanie przedłożenia Wydziału krajowego z projektem ustawy budowniczej dla 24 znaczniejszych miast i miasteczek . . . Sprawozdawca komisji administracyjnej p. Czaykowski Jan.
3. Sprawdzenie wyborów poselskich . . . . . Sprawozdawca poseł Pietruski.

Koniec posiedzenia o godzinie 2 minut 10 popołudniu.

Marszałek krajowy:

L u d w i k W o d z i c k i

Sekretarze:

Alfons Czaykowski

Turzański.

Spis petycyi

po dzień 14. czerwca 1880 do Sejmu krajowego wniesionych.

- L. 61. Petycyja konduktorów dróg krajowych o polepszenie bytu materyalnego.
przez p. hr. Golejewskiego.
- „ 62. Gmina Czudec z przedmieściem o subwencyą na dokończenie budynku szkolnego.
przez p. ks. Buchwalda.
- „ 63. Diamentstein Józef właściciel części dóbr Łącka, Bilina i Dorozów o podwyższenie opłaty myta mostowego nad rzeką Bystrzycą w Dorozowie . . . . . przez p. Lityńskiego.
- „ 64. Towarzystwo Pań miłosierdzia św. Wincentego á Paulo o jednorazowy zasiłek.
przez p. Romanowicza.
- „ 65. Bełza Władysław redaktor „Towarzysza dzieci“ o jednorazowy datek na cele wydawnictwa.
przez p. Romanowicza.
- „ 66. Petycyja Adolfiny, Waleryi i Józefiny Bojarskich o podwyższenie udzielonego im w r. 1874 daru z łaski na utrzymanie . . . . . przez p. Waygarta.
- „ 67. Kopernicki Franciszek były przedsiębiorca dostawy szutru na drodze krajowej Żółkiew-Mosty-Krystynopol o wynagrodzenie strat na téj dostawie poniesionych . . . . . przez p. Męcińskiego.
- „ 68. Nauczyciele powiatu Pilzno o przyznanie na rok bieżący dodatku aktywalnego lub zapomogi.
przez p. Garbaczynskiego.
- „ 69. Gmina Niesłuchów w sprawie kierunku budować się mającej drogi z Kamionki do Lwowa.
przez p. ks. Krasickiego.
- „ 70. Gmina Banianin w téj samej sprawie . . . . . przez p. ks. Krasickiego.
- „ 71. Wydział towarzystwa „Bratniej pomocy słuchaczów wszechnicy lwowskiej“ o zapomogę w kwocie 500 zł. . . . . przez p. dra Liske.
- „ 72. Wydział powiatowy Podhajce o uchwalenie ustawy o przymusowej asekuracji budynków włościańskich i małomieszczańskich. . . . . przez p. Torosiewicza.
- „ 72. Winnicki Stanisław nauczyciel szkoły ludowej w Kamionce strumiłowej o zapomogę.
przez p. Sawczyńskiego.
- „ 74. Engländer Łazarz dzierżawca myta mostowego w Niedzicy o upust z czynszu dzierżawnego z powodu poniesionych strat przez zamknięcie granicy węgierskiej przez p. Kupczyńskiego.
- „ 75. Zarząd główny towarzystwa pedagogicznego o podwyższenie subwencyi dla szkół żeńskich w Kołomyi i Stryju, utrzymywanych staraniem towarzystwa . . . . . przez p. Zyblikiewicza.

- L. 76. Dyrekcya Towarzystwa oświaty ludowej o subwencyą 500 zł. na zakupno maszyn rolniczych i książek ludowych dla kółek rolniczych . . . . . przez p. ks. Sawę
- „ 77. Wydział powiatowy w Sanoku o ustanowienie sądu kolegialnego w Sanoku.
przez p. Bielińskiego.
- „ 78. Wydział powiatowy w Wieliczce o uchwalenie zmiany §§. 2. 95. i 96 ustawy gminnej.
przez p. Dydyńskiego.
- „ 79. Wydział powiatowy Mielec o subwencyą na budowę dróg . . . . . przez p. hr. Stadnickiego.
- „ 80. Towarzystwo św. Józefa z Arymatei o zasiłek . . . . . przez p. ks. Sawę.
- „ 81. Kielanowska Paulina wdowa i była akuszerka w Drohobyczu o wsparcie z powodu ciężkiej choroby . . . . . przez p. Ochrymowicza.
- „ 82. Gmina i obszar dworski Ostry powiatu Tłumacz o pozostawienie przy okręgu sądu powiatowego w Tłumaczu . . . . . przez p. ks. Sawę.
- „ 83. Gmina Ostra pow. Buczackiego o przydzielenie jej do sądu, starostwa i Rady powiatowej w Tłumaczu . . . . . przez p. ks. Sawę.
- „ 84. Webersfeld Edward dyrektor polskiego teatru prowincjonalnego w Gorlicach o zasiłek.
przez p. Ochrymowicza.
- „ 85. Stowarzyszenie „Pracy kobiet“ we Lwowie o subwencyą na r. 1880 przez p. Wasilewskiego.
- „ 86. Tryłowski Włodzimierz nauczyciel w Radziechowie o jednorazową zapomogę.
przez p. Wasilewskiego.
- „ 87. Wydział powiatowy Kałusz o wyłączenie gmin Kałusz i Wojniłów z okręgu Sądu powiatowego w Samborze, a przyłączenie do Stanisławowa . . . . . przez p. Raciborskiego.
- „ 88. Mieczkowski Domicyan o dożywotnią pensyą w zamian za oddanie zbioru pisemnych dzieł jego . . . . . przez p. A. Małeckiego.
- „ 89. Gmina Brzostek o zwolnienie jej od obowiązku rekonstrukcyi drogi z Brzostka do Siedlisk wobec innéj istniejącej komunikacyi . . . . . przez p. Męcińskiego.
- „ 90. Wydział krajowy odstępuje dla sejmowej komisji prawniczej odezwę c. k. wyższego Sądu krajowego z 8 czerwca r. b. l. 13.795 w przedmiocie przeniesienia siedziby Sądu powiatowego z Podbuża do Borysławia.
- „ 91. Łopuszańska Walerya wdowa po adjunkcie rachunkowym Wydziału krajowego o podwyższenie zasiłku na utrzymanie dzieci . . . . . przez p. Podleńskiego.
- „ 92. Izba inżynierska we Lwowie z projektem ustawy budowniczej opracowanym na podstawie wniosku Wydziału krajowego z dnia 5 maja 1880 . . . . . przez p. Goldmana.
-

Spis petycyi

po dzień 16 czerwca 1880 do Sejmu krajowego wniesionych.

- L. 93. Flasiński Franciszek, zastępca pisarza w szpitalu św. Łazarza w Krakowie, przez p. Horszarda o udzielenie mu veniam aetatis.
- „ 94. Gromadzki Mikołaj, pełniący obowiązki pisarza przy szpitalu św. Łazarza w Krakowie, przez p. Horszarda o veniam aetatis.
- „ 95. Komitet opiekujący się unitami z dyecezyi chełmskiej, przez p. Podlewskiego o subwencyą.
- „ 96. Wydział powiatowy Trembowla, przez p. Wolańskiego Erazma, o wydanie ustawy pozwalającej gminy nie liczące 100 zagród wcielić do związku gmin większych.
- „ 97. Kurzer Wolf Lazar i spółka, dzierżawca myt krajowych przez p. Romanowicza o uwolnienie od dzierżawy i przyznanie odszkodowania.
- „ 98. Pliszewski Edmund, uczeń w pracowni rzeźbiarskiej profesora Marconiego, przez p. Smolkę, o stypendyum, celem kształcenia się za granicą w rzeźbiarstwie.
- „ 99. Wydział powiatowy Jaworów, przez p. Bartmańskiego o przeniesienie siedziby Rady szkolnej okręgowej z Mościsk do Jaworowa.
- „ 100. Towarzystwo przyrodników polskich, przez p. Czerkawskiego o subwencyą na wydawnictwo czasopisma „Kosmos.“
- „ 101. Stowarzyszenie rybaków w Dębnikach pod Krakowem przez p. Zatorskiego o subwencyą 200 złt. na podniesienie rybołówstwa.
- „ 102. Młodzież akademicka we Lwowie, przez p. Liskego, o utworzenie systemizowanej katedry prawa polskiego na uniwersytecie lwowskim.
- „ 103. Gmina Sądowa-Wisznia przez p. Waygarta o subwencyą 2000 złt. na zakupno budynku na szkołę.
- „ 104. Ks. Gelitowicz Alexander, katecheta szkoły żeńskiej w Samborze, przez p. ks. Jasinińskiego o remuneracyą.
- „ 105. Gmina Dorożec przez p. Ochrymowicza o zwrotną pożyczkę i zapomogę na budowę cerkwi filialnej w Dereżycach.
- „ 106. Leśniowska Ludwika, autorka dzieł ludowych przez p. H. Wodzickiego o zapomogę.

- L. 107. Dembińska Ludwika, opiekunka zakładu św. Zofii w Krakowie, przez p. Paszkowskiego o zasiłek na zakupno maszyny do robienia pończoch.
- „ 108. Przełożona Matek Miłosierdzia w Krakowie, przez p. Szujskiego, o zapomogę na restauracyą domu użytego na pomieszczenie zakładu dla moralnie zaniedbanych dziewcząt.
- „ 109. Gmina Szczakowa, powiatu chrzanowskiego przez p. Zyblikiewicza o zapomogę na budowę szkoły.
- „ 110. Kawczyński Stefan, nauczyciel w Wełdzirzu, przez p. Hoppena o zapomogę.
- „ 111. Gruszecki Ignacy, dzierżawca gruntów Niwy ad Łopatyn, przez p. Wasilewskiego o subwencyą dla syna Wincentego w celu umożliwienia mu ukończenia nauk w akademii górniczej w Leoben.
- „ 112. Gmina Krzyszkowice powiatu myślenickiego, przez p. Zborowskiego o ustanowienie miejscowej plebanii.
- „ 113. Gmina i obszar dworski Horeze w powiecie rudeckim, przez p. Skałkowskiego o przydzielenie do starostwa lwowskiego i sądu powiatowego w Szczercu.
- „ 114. Wydział powiatowy Wieliczka przez p. Dydyńskiego o ograniczenie w drodze ustawodawczej parcelacyi gruntów włościańskich.
- „ 115. Gmina miasta Podgórze, przez p. Zatorskiego, o poruczenie czynności policyjnych zakresowi własnego działania gminy wobec niewłaściwego istnienia ekspozytury c. k. policyi tamże.
- „ 116. Towarzystwo politechniczne przez p. Małeckiego w przedmiocie reformy szkół średnich.
- „ 117. Kochanowski Stanisław, uczeń szkoły gry na skrzypcach w konserwatorium wiedeńskim przez p. Małeckiego o stypendyum.
- „ 118. Komitet parafialny obrz. gr. w Buczaczu, przez p. Golejewskiego, o zasiłek 1500 złr. na restauracyą ikonostasu cerkwi św. Mikołaja w Buczaczu.
- „ 119. Stęczyński Bogusz Zygmunt, literat, przez p. Zatorskiego, o zapomogę.
- „ 120. Przełożona klasztoru pp. Klarysek w Starym Sączu, przez p. Gedla o subwencyą na utrzymanie 6-klasowej szkoły żeńskiej.
- „ 121. Beckmanówna Franciszka, praktykantka bezpłatna przy IX szkole na Stradomiu, przez p. Zatorskiego, o subwencyą 300 złr. na kształcenie się w spiewie.
- „ 122. Rada miasta Krakowa, przez p. Zatorskiego, o zwrócenie szpitalowi św. Łazarza funduszów użytych na budowę nowego szpitala a przeznaczonych na bezpłatną kuracyą ubogich miasta Krakowa.
- „ 123. Gmina miasta Krakowa, przez p. Zatorskiego, o zwrot kwoty 9064 złr. 19 ct. wyekskwowanej z dochodów gminy z tytułu urządzenia w latach 1849, 1854, 1855, w Krakowie szpitali cholerycznych.
- „ 124. Wydział powiatowy Łańcut, przez p. Scipiona, o zamienienie w ustawę, projektu noweli do ustawy wodnej.
- „ 125. Oddział łańcucko-jarosławski c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, przez p. Scipiona o subwencyą na wydawnictwo dziełka popularnego o rolnictwie dla właścicieli mniejszych posiadłości.

- L. 126. Marczak Karol, nauczyciel szkoły w Kańczudze, przez p. Scipiona, o dar z łaski lub pożyczkę zwrotną celem ratowania chorej rodziny.
- „ 127. Ks. Bukowski Julian, proboszcz kościoła św. Anny w Krakowie, przez p. Zatorskiego o zasiłek na restaurację dzieł sztuki i pamiątek historycznych w tymże kościele.
- „ 128. Słuchacze akademii górniczej w Leoben, przez p. Łukasiewicza, o zasiłek na wspieranie ubogich akademików.
- „ 129. Komitet internatu dla uczniów seminaryum nauczycielskiego w Krakowie, przez p. Zatorskiego, o zapomogę.
- „ 130. Krajowe Towarzystwo rybaków w Krakowie, przez p. Zatorskiego o subwencję.
-

